

**Polsko-
Szwajcarski
Program Rozwoju
Miast
– warsztaty
regionalne**

Doświadczenia PSPRM

Lista 139 uprawnionych do aplikacji miast

Wniosek mógł wynikać z dokumentu strategicznego lub wykonawczego

Szerokie portfolio tematyczne (12 OT)

Możliwość zaplanowania projektu zintegrowanego (inwestycje twarde, miękkie, partnerstwo)

Konieczność zachowania w projekcie limitów na działania z wymiarów gospodarczego i środowiskowego oraz społecznego

Silna preferencja dla projektów gotowych do realizacji (posiadających prawomocne PNB)

- 136 miast wzięło aktywny udział w programie wspierającym opracowanie Wstępnych Propozycji Projektu.
- **119 miast złożyło wnioski w naborze.**
- **Kluczowe wyzwania** na etapie opracowania dotyczyły: opracowania aktualnej, zwartej i przekonującej (logicznej, opartej na danych i badaniach społecznych) **części diagnostycznej**, dobór działań **wynikających z długofalowej polityki rozwoju**, prowadzonej na podstawie obowiązujących dokumentów strategicznych i operacyjnych, uzasadnienia powiązania funkcjonalnego w przypadku projektów z udziałem partnera oraz wykonalności i gotowości działań do realizacji.

Agenda

BLOK 1 Jak zapewnić miastom trwały rozwój?

1. Planowanie rozwoju według nowego paradygmatu
2. Miasta w nowym modelu polityki regionalnej
3. Miasta w polityce rozwoju samorządu województwa
4. Wyzwania rozwojowe miast sudeckich w kontekście polityki regionalnej samorządu województwa

BLOK 2 Deficyty i potencjały rozwojowe miast dolnośląskich w świetle danych statystycznych – źródła danych, co one nam mówią i jak z nich korzystać?

Dyskusja o „mapie drogowej” na najbliższe miesiące i lata

Jak zapewnić miastom trwały rozwój?

metoda „OD GÓRY”

przemyślane pozyskanie wsparcia
zewnętrznego (unijnego, rządowego,
samorządu województwa
na wybrane priorytety

**Jak zapewnić miastu
trwały rozwój?**

metoda „OD DOŁU”

świadome i umiejętne
identyfikowanie i monitorowanie
potencjałów i deficytów miasta
oraz jego funkcji dla otoczenia

**Uwarunkowania
zewnętrzne**

**Uwarunkowania
wewnętrzne**

uwarunkowania zewnętrzne

**Nowy model polityki rozwoju państwa
+ w perspektywie 5 lat
nowa polityka spójności
= inne warunki pozyskania
wsparcia zewnętrznego**

**Niepewne (wieloaspektowo)
otoczenie międzynarodowe o
implikacjach na lokalnym poziomie**

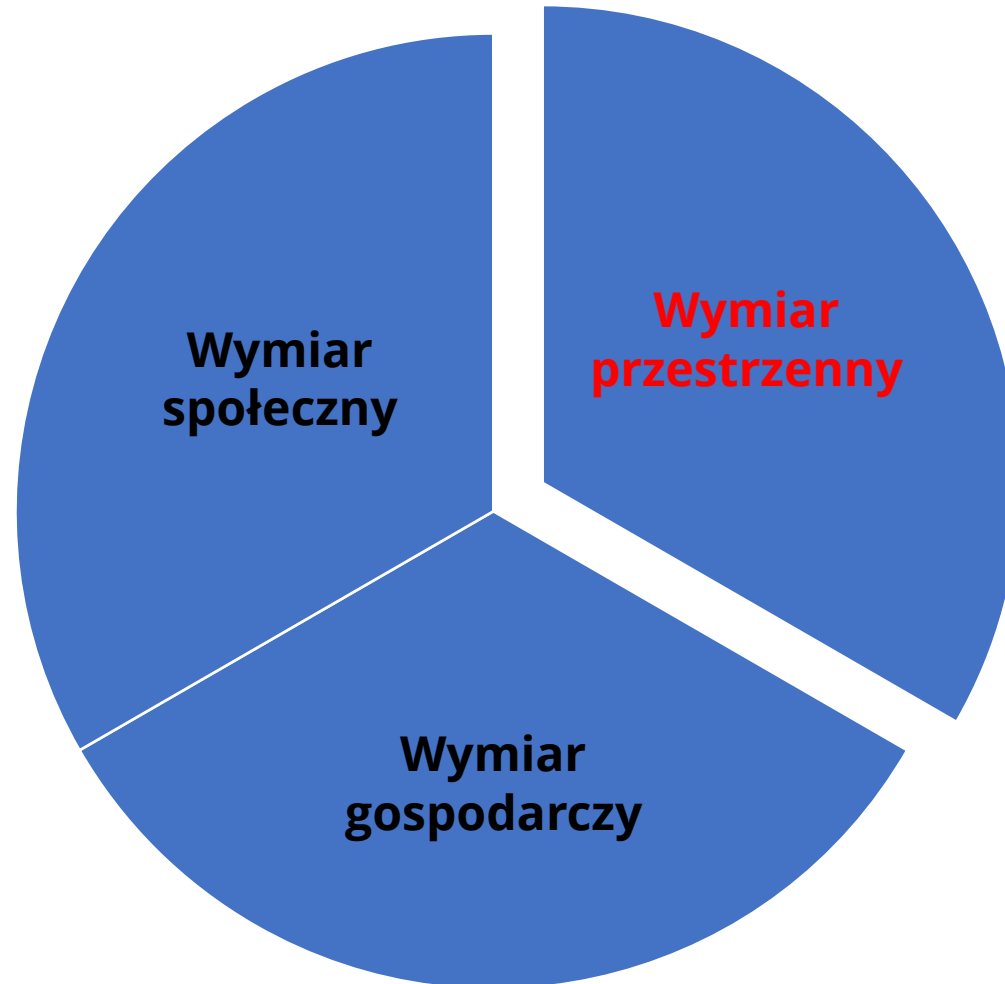
miasto

Planowanie rozwoju według nowego paradygmatu

Integracja wymiarów planowania rozwoju

Podstawy prawne planowania rozwoju

1. Ustawa o zasadach prowadzenia polityki rozwoju
2. Ustawa o samorządzie gminnym
3. Ustawa o samorządzie województwa
4. Ustawa o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym

Ustawa o zasadach prowadzenia polityki rozwoju

- ❑ Art. 2 Przez **politykę rozwoju** rozumie się **zespół wzajemnie powiązanych działań** podejmowanych i realizowanych w celu zapewnienia **trwałego i zrównoważonego rozwoju** kraju, **spójności** społeczno-gospodarczej, regionalnej i przestrzennej, **podnoszenia konkurencyjności gospodarki oraz tworzenia nowych miejsc pracy w skali krajowej, regionalnej lub lokalnej.**
- ❑ Art. 4 ust. 1 Politykę rozwoju prowadzi się na podstawie **strategii rozwoju**, programów i dokumentów programowych oraz polityk publicznych.
- ❑ Art. 9 Strategiami rozwoju są: 2) **średniookresowa strategia rozwoju kraju (...)**, 3) inne strategie rozwoju (...), 4) **strategia rozwoju województwa (...)**, 5) **strategia rozwoju gminy (...)**, 6) **strategia rozwoju ponadlokalnego (...)**.

Ustawa o samorządzie gminnym

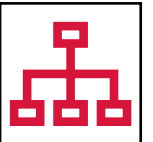
❑ Art. 10 e ust. 2 Strategia rozwoju gminy jest **spójna ze strategią rozwoju województwa oraz strategią rozwoju ponadlokalnego, obejmującą tę gminę.**

❑ Art. 10 e ust. 3 Strategia rozwoju gminy zawiera **wnioski z diagnozy (...)**, przygotowanej na potrzeby tej strategii, oraz określa w szczególności:

1) **cele strategiczne rozwoju w wymiarze społecznym, gospodarczym, przestrzennym i klimatyczno-środowiskowym;**

4) **model struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy**, rozumiany jako docelowy układ elementów składowych przestrzeni, w tym:

- a) strukturę sieci osadniczej wraz z rolą i hierarchią jednostek osadniczych,
- b) system powiązań przyrodniczych,
- c) główne korytarze i elementy sieci transportowych, w tym pieszych i rowerowych,
- d) główne elementy infrastruktury technicznej i społecznej;

Ustawa o samorządzie gminnym

5) (...) **ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w gminie** dotyczące: **a)** zasad ochrony środowiska i jego zasobów, w tym ochrony powietrza, przyrody i krajobrazu, **b)** zasad ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej, **c)** kierunków zmian w strukturze zagospodarowania terenów, w tym określenia szczególnych mieszkaniowej, potrzeb w zakresie nowej zabudowy **d)** zasad lokalizacji obiektów handlu wielkopowierzchniowego w rozumieniu ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym **e)** zasad lokalizacji kluczowych inwestycji celu publicznego, **f)** kierunków rozwoju systemów komunikacji, infrastruktury technicznej i społecznej, **g)** zasad lokalizacji urządzeń wytwarzających energię o mocy zainstalowanej przekraczającej 500 kW, **h)** zasad lokalizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko, **i)** zasad kształtowania rolniczej i leśnej przestrzeni produkcyjnej, **j)** zasad kształtowania zagospodarowania przestrzennego na obszarach zdegradowanych i obszarach rewitalizacji oraz obszarach wymagających przekształceń, rehabilitacji, rekultywacji lub remediacji;

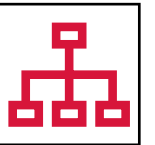
6) **obszary strategicznej interwencji określone w strategii rozwoju województwa**, wraz z zakresem planowanych działań; obszary strategicznej interwencji **kluczowe dla gminy**, jeżeli takie zidentyfikowano, wraz z zakresem planowanych działań.

Ustawa o samorządzie województwa

- ❑ Art. 11 ust. 1 strategia rozwoju województwa... cele: (5) **kształtowanie i utrzymanie ładu przestrzennego;**
- ❑ Art. 11 ust.1aa) **strategia jest spójna ze średniookresową strategią rozwoju kraju i krajową strategią rozwoju regionalnego;**
- ❑ Art. 11 ust.1c strategia zawiera wnioski z diagnozy oraz określa w szczególności:
  - (1) **cele strategiczne w wymiarze społecznym, gospodarczym, przestrzennym i klimatyczno-środowiskowym;**
  - (4) **model struktury funkcjonalno-przestrzennej województwa;**
  - (5) **ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w województwie;**
  - (6) i (7) **obszary strategicznej interwencji** wraz z zakresem planowanych działań

Ustawa o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym

- ❑ Art. 13b. **Ustalenia planu ogólnego** określa się, uwzględniając uwarunkowania rozwoju przestrzennego gminy, w szczególności: **politykę przestrzenną gminy określoną w strategii rozwoju gminy lub strategii rozwoju ponadlokalnego** (od 1.01.2026)
- ❑ Art. 39a. W celu zapewnienia spójności plan zagospodarowania przestrzennego województwa dostosowuje się do strategii rozwoju województwa po jej aktualizacji, w zakresie, w jakim aktualizacja strategii dotyczy sytuacji przestrzennej województwa.

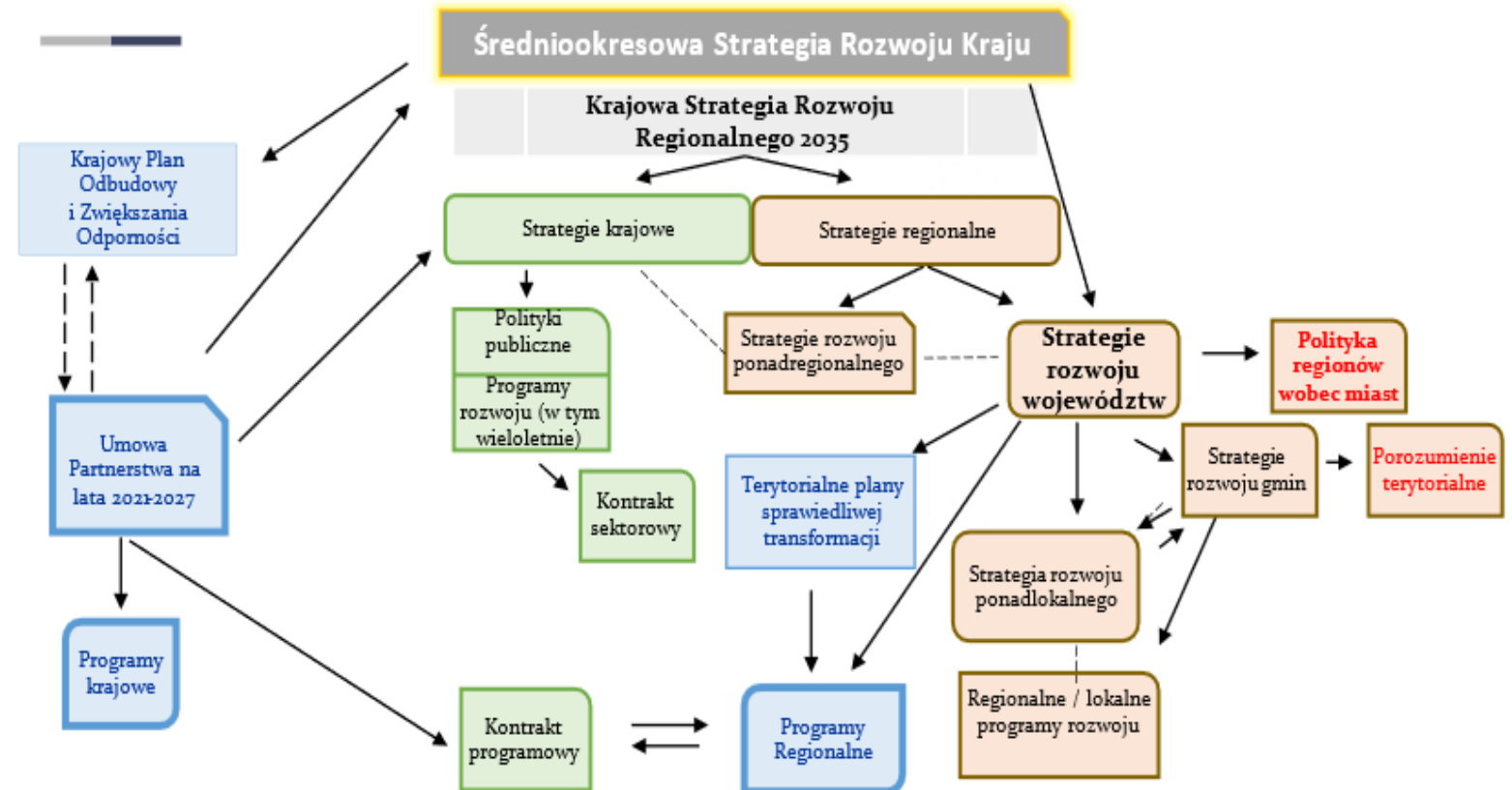
Dokumenty – podstawy polityki rozwoju

Politykę rozwoju prowadzi się na podstawie strategii rozwoju, programów i dokumentów programowych oraz polityk publicznych.

Polityka rozwoju może być prowadzona również na podstawie instrumentów prawnych i finansowych określonych w odrębnych przepisach.

Dokumenty strategiczne - poziom krajowym, regionalny i lokalny

Koncepcja Rozwoju Kraju 2050

Strategia rozwoju gminy a planowanie przestrzenne

1 KROK MILOWY
Od 20.11.2020

1. Umocowanie ustawowe strategii
2. Strategia nieobligatoryjna
3. Zawiera model struktury funkcjonalno-przestrzennej i ustalenia oraz rekomendacje (brak ustawowej definicji ww. elementów strategii)
4. Strategie obowiązujące w tym dniu zachowują moc
5. **Jeżeli proces opracowania jest wszczęty przed datą to powinien być kontynuowany według nowych zasad (z ustawowymi zastrzeżeniami). Wyjątek: rozpoczęcie konsultacji społecznych (wówczas kontynuacja procesu odbywa się według zasad sprzed 20.11.2020).**

2 KROK MILOWY
Od 23.09.2023

1. Umocowanie ustawowe strategii
2. Strategia nieobligatoryjna
3. Zawiera model struktury funkcjonalno-przestrzennej i ustalenia oraz rekomendacje (definicja ww. elementów strategii zawarta w ustawie)
4. **Strategie opracowane przed tym dniem zachowują moc**
5. **Jeżeli proces opracowania jest wszczęty i niezakończony przed 23.09.2023 r. to powinien być kontynuowany według dotychczasowych zasad**
6. **Brak obowiązku uwzględnienia w ustaleniach planu ogólnego polityki przestrzennej gminy określonej w strategii rozwoju**

3 KROK MILOWY
Od 01.01.2026

1. Umocowanie ustawowe strategii
2. Strategia obligatoryjna
3. Zawiera model struktury funkcjonalno-przestrzennej i ustalenia oraz rekomendacje (definicja ww. elementów strategii zawarta w ustawie)
4. Strategie opracowane przed tym dniem zachowują moc
5. **Jeżeli proces opracowania strategii jest wszczęty po 23.09.2023 r. to istnieje obowiązek uwzględnienia polityki przestrzennej gminy określonej w strategii w ustaleniach planu ogólnego**

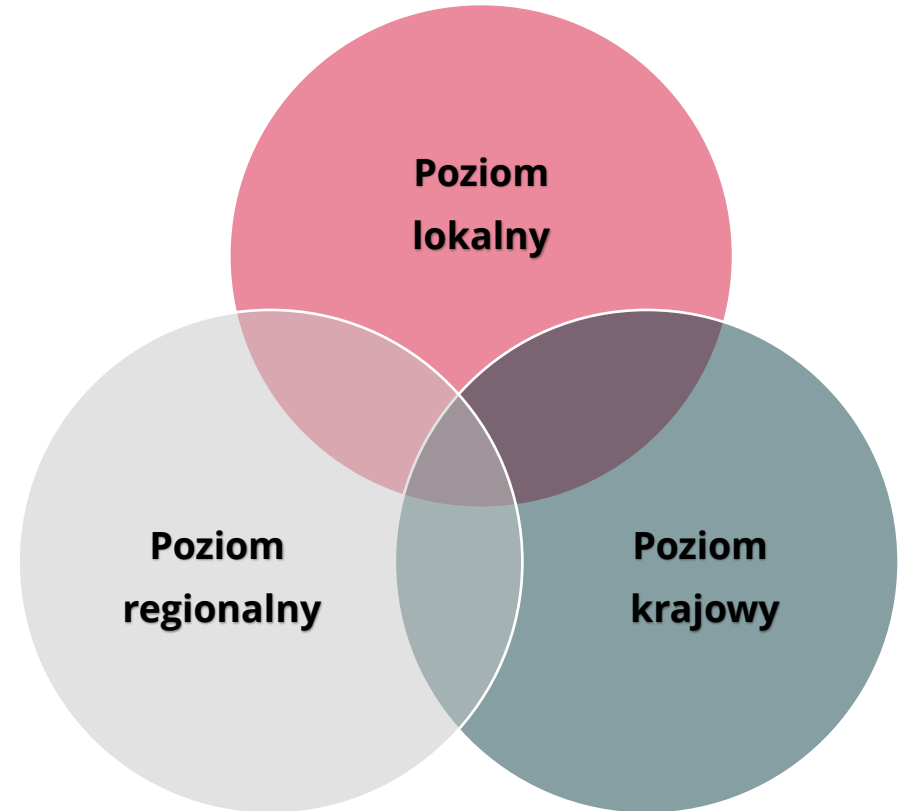

Miasta w nowym modelu polityki regionalnej

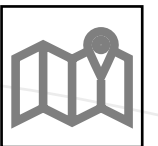

Obszary strategicznej interwencji

Określony w strategii rozwoju obszar o **zidentyfikowanych lub potencjalnych powiązaniach funkcjonalnych** lub o **szczególnych warunkach** społecznych, gospodarczych lub przestrzennych, decydujących o występowaniu **barier rozwoju lub trwałych, możliwych do aktywowania, potencjałów** rozwojowych, do którego **jest kierowana interwencja publiczna** łącząca inwestycje, w szczególności gospodarcze, infrastrukturalne lub w zasoby ludzkie, finansowane z różnych źródeł, lub rozwiązania regulacyjne.

Integracja przez problemy lub potencjały rozwojowe

Typy obszarów strategicznej interwencji państwa

→ DZIŚ

- miasta średnie tracące funkcje społeczno-gospodarcze (i ich OF)
- zespoły gmin zagrożonych trwałą marginalizacją

STRATEGIA NA RZECZ ODPOWIEDZIALNEGO ROZWOJU

do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.)

KRAJOWA
STRATEGIA
ROZWOJU
REGIONALNEGO
2030

Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030

Typy obszarów strategicznej interwencji państwa

JUTRO ?

zaktualizowana **Średniookresowa
Strategia Rozwoju Kraju (ŚSRK)**

zaktualizowana **Krajowa Strategia
Rozwoju Regionalnego (KSRR)**

Cele ŚRRK i przyporządkowane im typy OSI

Cel	Istota OSI	Skala
Łagodzenie zmian demograficznych i adaptacji do nich	Obszary, na których depopulacja może skutkować ograniczeniem dostępu do podstawowych usług publicznych	60-70 powiatów
Tworzenie warunków dla konkurencyjnej i sprawiedliwej gospodarki, respektującej środowisko naturalne i klimat	<ul style="list-style-type: none"> • Obszary sprawiedliwej transformacji energetycznej • Kluczowe inwestycje krajowe	<ul style="list-style-type: none"> • 4-6 obszarów; 34-43 powiatów (lub ich części), 20 miast na prawach powiatu; • 2 obszary
Wzmacnianie bezpieczeństwa, odporności i sprawności państwa	Rozwój obszarów przygranicznych położonych na zewnętrznej granicy UE	21 powiatów i 4 miasta na prawach powiatu
Policentryczność	Obszary funkcjonalne metropolii, ośrodków regionalnych i subregionalnych	63 obszary, w tym 2 policentryczne (w tym ok. 40 miast o randze subregionalnej)

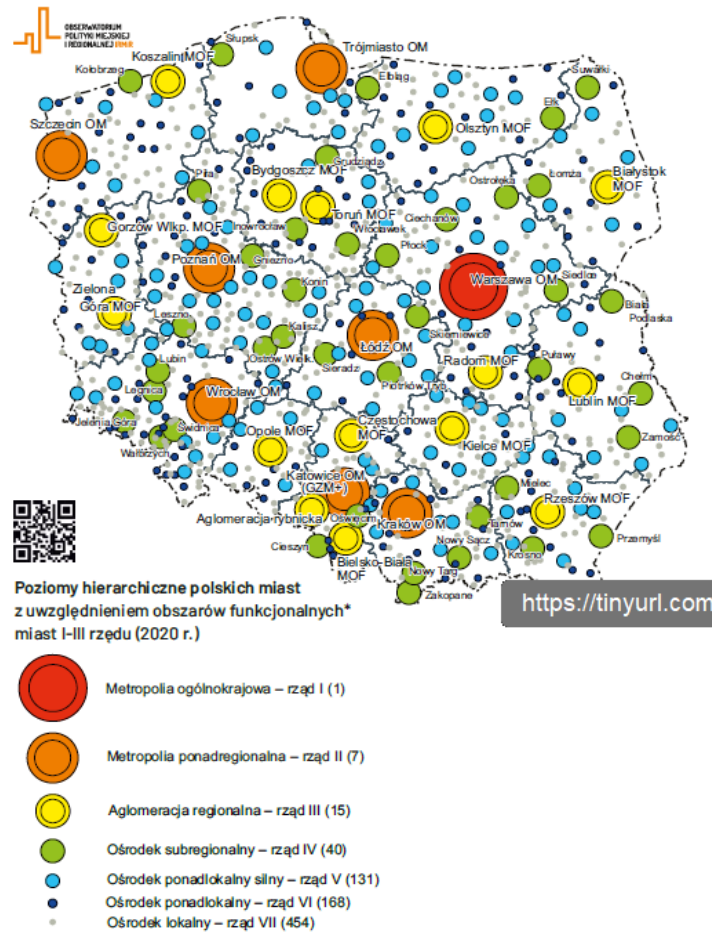

OSI dla celu Policentryczność

**OBSERWATORIUM
POLITYKI MIEJSKIEJ
I REGIONALNEJ IRMiR**

**Hierarchia funkcjonalna
miast w Polsce i jej przemiany
w latach 1990-2020**

Autorzy raportu:
Agnieszka Sobala-Gwosdz Karol Janas Wojciech Jarczewski Piotr Czakon

I Metropolia ogólnokrajowa

II Metropolia ponadregionalna

III Aglomeracja regionalna

IV Ośrodek subregionalny

V Ośrodek ponadlokalny silny

VI Ośrodek ponadlokalny

VII Ośrodek lokalny

Jak zapewnić miastom trwały rozwój ?

metoda „OD GÓRY”

przemyślane pozyskanie wsparcia zewnętrznego (unijnego, rządowego, samorządu województwa) na **wybrane priorytety**

Jak zapewnić miastu trwały rozwój?

metoda „OD DOŁU”

świadome i umiejętne identyfikowanie i monitorowanie **potencjałów i deficytów** miasta oraz jego **funkcji dla otoczenia**

